

Europa Liit
Euroopa Liit

Eesti arengukeskus

Koostanud ja toimetanud:

Velli Parts

Keeletoimetanud:

Ingrid Velbaum-Staub, Killu Paldrok

Kujundanud ja küljendanud:

Madis Kivi

Välja andnud:

Eesti Noorsoo Instituut
Uus-Sadama 5 – 653
10120 Tallinn
www.eni.ee

Eesti Noorsootöö Keskus
Uuslinna 10
11415 Tallinn
www.entk.ee

Trükitud:

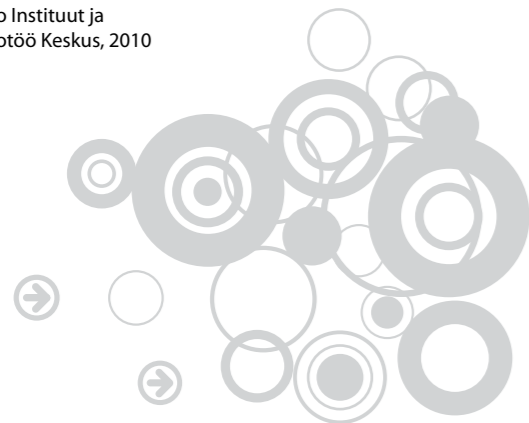
Ofset OÜ
Paldiski mnt 25
10612 Tallinn

Autoriõigus:

Velli Parts (koostaja ja toimetaja) ja
peatükkide autorid, 2010

Autoriõigus:

Eesti Noorsoo Instituut ja
Eesti Noorsootöö Keskus, 2010

ISBN 978-9985-9894-1-8 (trükis)
ISSN 1736-9444 (online)

Eesti Noorsoo Instituut

noorte- MONITOR 2009

Tallinn 2010

HEA LUGEJA,

hoid käes „Noortemonitori“ sarja esimest väljaannet, mis käsitleb noorte olukorda Eestis. Monitor on esimene taoline katse anda statistiline ja võrdlev ülevaade noore olukorrast riigis tervikuna, hõlmates peamisi noortepoliitika toimealasid, mis puudutavad noore inimese elu. Vananeva ühiskonna tingimustes muutub aina selgemaks fookus noortele inimestele ning nende rollile ühiskonna protsesside toimimisel ja arendamisel. Noored on peamine väärtus ja ressurs Eesti ja Euroopa arenguks. Noored on meie tulevikukapital. Paraku puutuvad noored kokku erinevate, täiskasvanutega võrreldes tihtipeale tõsisemate probleemide ja väljakutsetega, nagu kõrgem töötuse ja sotsiaalse tõrjutuse risk, tähelepanematus otsustajate poolt jms. Kui noor kogeb ja tunnetab ebaõnnestumist, on see nii riigile kui ka tervele Euroopale valus kaotus nii sisulises kui ka majanduslikus arengus. Riskide vähendamiseks on oluline arendada sellist poliitikat, mis väärtustab noori, toetab nende üleminekuid haridusest tööturule, arendab sotsiaalset kompetentsi ja konkurentsivõimet, ennetab sotsiaalset tõrjutust ja soodustab täisväärtuslikku osalemist ühiskonna elus – ehk lõimitud noortepoliitika edasine arendamine. Noortepoliitika ja selle toimealade arendamisel on äärmiselt oluline arvestada noorte inimeste olukorda, nende soove ja vajadusi iga neid puudutava otsuse või tegevuse planeerimisel ja teostegemisel. Kuidas on aga võimalik noori rohkem tunda ehk teisisõnu, kuidas saada paremaid teadmisi sellest, millised nad on siin ja praegu, millised on noorte elu trendid ja tulevikuväljavaated, millised otsused on vajalikud täna, et midagi saavutada või muuta homme? Selle teadmise arendamiseks on vaja omada kvaliteetset ja usaldusväärset teavet noortega toimuva kohta noortepoliitika eri valdkondades. Monitori väljaandmisel on kaks peamist eesmärki. Neist esimene on toetada lõimitud noortepoliitika arengut, kogudes ja analüüsides Eesti noorte olukorda tervikuna peamistes noortepoliitika toimealades ehk valdkondades, mis on seotud noore inimese eluga ning anda ülevaade noortest kui tervikust, tema eluolust

ja seotud arengutrendidest. Teine eesmärk on varustada otsustajad kompaktselt teadmuspõhise teabega edasiste otsuste tegemiseks.

Noore definitsioon on noortepoliitika eri toimealades ja sellest lähtuvalt kogutavates andmetes erinev. Selle monitori koostamisel lähtusime kõige laiemast noore mõiste määratlusest ehk isikust vanuses 7 kuni 26 aastat – nii sätestab seda ka noorsootöö seadus, mis omakorda on aluseks riiklikule noortepoliitikale.

Monitoris kajastatud teemad ja valdkonnad on olulised noortepoliitika arendamise seisukohalt, kuigi peamiselt esitletakse siin andmeid, mis olid selles kontekstis paremini kättesaadavad. Monitor käsitleb tööturu olukorda, noorte üleminekuid, kaastust noorsootöösse, vaba aja kasutust, tervist, ülddemograafilist olukorda ja selle mõju jpm.

Monitor on kavandatud perioodilise väljaandena ning ilmub edaspidi üks kord aastas, arvestades vajalikke muudatusi andmete kogumises, kättesaadavuses ja vajalikkuses noortepoliitika arendamise seisukohalt.

Kogumikus „Noortemonitor 2009“ on juhtiva teemana valitud noored ja töö ning see avatakse tööturu, noorsootöö ja noore teiste tegevuste seoste kaudu. Uuringud näitavad, et tööturule sisenemisel on noorele tihtipeale takistuseks see, et puuduvad teatud praktilised oskused ja vajalikul tasemel teadmised – neid oskusi ja teadmisi on aga võimalik saada noorsootöö ehk mitteformaalse õppeprotsessi abil. Noorsootöö kaudu omandatud teadmised ja oskused suurendavad noore konkurentsivõimet, toetavad eneseväljendamist ja -teostust.

„Noortemonitor 2009“ on valminud Euroopa Sotsiaalfondi kaasrahastatava riikliku programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ raames. Monitori tellija on Eesti Noorsootöö Keskus. Monitor on koostatud Eesti Noorsoo Instituudis.

Täname kõiki, kes aitasid kaasa „Noortemonitori“ esmakordsele ilmutamisele.

Head lugemist!

Sisukord

Demograafiline ülevaade.	lk 5
Noored tööjõuturul	lk 15
Noorte hoiakud ettevõtluse suhtes	lk 33
Noored täiskasvanuks saamisest	lk 49
Noorsootöö	lk 59
Noorte vaba aeg	lk 79
Noored ja vabatahtlik tegevus	lk 101
Noorte haridusvalikud	lk 115
Kooliprobleemide taustategurid	lk 125
Noorte tervis.	lk 135
Abivajavad noored.	lk 147
Noored ja riigikaitse	lk 161
Noorte kuritegevus ja kuritegevuse kontroll. . .	lk 173
Noored ja religioon	lk 185